

پایش بخش حقیقی اقتصاد ایران: بر آورد تولید ناخالص داخلی ماهانه (مردادماه ۱۴۰۴)



مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۲۱۰۰۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: پایش بخش حقیقی اقتصاد ایران: برآورد تولید ناخالص داخلی ماهانه (مردادماه ۱۴۰۴)

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه اقتصاد کلان و مدل‌سازی)

نوع گزارش: طرح / لایحه ، راهبردی ، نظارتی ، پیش‌نویس قانونی

مدیر مطالعه: محمدرضا عبداللهی

تهیه و تدوین‌کنندگان: عالیه ناظمی، علیرضا آذربایجانی

ناظر علمی: سیدمهدی بنی‌طبا

صفحه‌آرا: منیره حاجی محمدی

واژه‌های کلیدی:

۱. تولید ناخالص داخلی ایران
۲. تولید ناخالص داخلی بخش کشاورزی
۳. تولید ناخالص داخلی بخش نفت خام و گاز طبیعی
۴. تولید ناخالص داخلی گروه صنایع و معادن
۵. تولید ناخالص داخلی گروه خدمات



تاریخ شروع مطالعه: ۱۴۰۴/۰۴/۰۱

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۷/۵

به نام خدا

فهرست مطالب

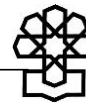
۱	چکیده
۱	خلاصه مدیریتی
۲	۱. مقدمه
۳	۲. تولید ناخالص داخلی
۵	۳. بخش کشاورزی
۵	۴. بخش نفت خام و گاز طبیعی
۶	۵. گروه صنایع و معادن
۷	۶. گروه خدمات
۷	۷. جمع بندی
۸	منابع و مأخذ

فهرست جدول

۸	جدول ۱. رشد ارزش افزوده به تفکیک فعالیت های اقتصادی (۱۴۰۰=۱۰۰)
---	----------------------------------------------------------------

فهرست شکل ها

۳	شکل ۱. نمودار رشد تولید ناخالص داخلی ماهانه (نسبت به ماه مشابه سال قبل - (۱۴۰۰=۱۰۰))
۴	شکل ۲. نمودار رشد تولید ناخالص داخلی بدون نفت ماهانه (نسبت به ماه مشابه سال قبل - (۱۴۰۰=۱۰۰))
۴	شکل ۳. نمودار سهم بخش های اقتصادی از رشد اقتصادی مردادماه ۱۴۰۴ (۱۴۰۰=۱۰۰)
۵	شکل ۴. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه بخش کشاورزی (نسبت به ماه مشابه سال قبل - (۱۴۰۰=۱۰۰))
۶	شکل ۵. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه بخش نفت خام و گاز طبیعی (نسبت به ماه مشابه سال قبل - (۱۴۰۰=۱۰۰))
۶	شکل ۶. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه گروه صنایع و معادن (نسبت به ماه مشابه سال قبل - (۱۴۰۰=۱۰۰))
۷	شکل ۷. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه بخش خدمات (نسبت به ماه مشابه سال قبل - (۱۴۰۰=۱۰۰))



پایش بخش حقیقی اقتصاد ایران:
برآورد تولید ناخالص داخلی ماهانه (مردادماه ۱۴۰۴)

Doi: 10.22034/report.mrc.2025.1404.33.7.21000

چکیده

داشتن تصویری بهنگام و قابل اعتماد از تحولات تولید ناخالص داخلی کشور، می‌تواند به‌طور موثر به بهبود سیاست‌گذاری و پایش دقیق‌تر اقتصاد کلان کمک کند. با توجه به تاخیر مراجع آماری در این حوزه و درخواست‌های مکرر نمایندگان مجلس شورای اسلامی برای رفع این کاستی و ارائه تصویری بهنگام‌تر از رشد اقتصادی، مرکز پژوهش‌های مجلس تلاش کرده است که زیر ساختی محاسباتی فراهم کند تا بر اساس آن رشد اقتصادی کشور با تواتر ماهانه و در سریع‌ترین زمان ممکن، برآورد و ارائه شود.

طبق آخرین آمار بانک مرکزی در سال ۱۴۰۳، تولید ناخالص داخلی کشور نسبت به سال قبل، با نفت و بدون نفت به ترتیب ۳/۱ و ۳ درصد رشد داشته است.

طبق محاسبات مرکز پژوهش‌ها، رشد اقتصادی کشور در مردادماه سال ۱۴۰۴ نسبت به ماه مشابه سال قبل، ۲/۳ درصد و رشد اقتصادی بدون نفت نیز ۲/۶ درصد برآورد می‌شود. نتایج برآوردهای این مرکز نشان می‌دهد در مردادماه ۱۴۰۴، نسبت به ماه مشابه سال قبل، ارزش‌افزوده بخش «کشاورزی» رشد منفی ۷/۳ درصدی، بخش «نفت خام و گاز طبیعی» رشد منفی ۱/۸ درصدی، گروه «صنایع و معادن» رشد ۱/۵ درصدی و گروه «خدمات» رشد ۷ درصدی را ثبت کرده‌اند.

خلاصه مدیریتی

بیان / شرح مسئله

داشتن تصویری بهنگام و قابل اعتماد از وضعیت بخش حقیقی اقتصاد در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی بسیار با اهمیت است. با این حال، مشابه اکثر کشورهای دنیا، در ایران نیز اولین برآوردها از رشد اقتصادی هر فصل حداقل سه ماه پس از پایان آن فصل منتشر می‌شود. برای نمونه، مراجع آماری کشور، آمارهای رشد اقتصادی سال ۱۴۰۳ را در پایان فصل بهار منتشر کرده‌اند و در حال حاضر آماری از رشد فصل بهار ۱۴۰۴ وجود ندارد. در راستای کاهش این تأخیر و دستیابی به آمارهایی بهنگام‌تر، مرکز پژوهش‌های مجلس تلاش کرده است در چارچوب

حساب‌های ملی ماهانه با استفاده از داده‌های ماهانه در دسترس، رشد اقتصادی و رشد ارزش‌افزوده فعالیت‌های عمده اقتصادی برای هر ماه را برآورد و منتشر کند تا امکان واکنش‌های بهنگام سیاست‌گذاری نسبت به تغییر روندهای بخش حقیقی اقتصاد، فراهم شود.

نقطه‌نظرات / یافته‌های کلیدی

طبق محاسبات مرکز پژوهش‌ها، در مردادماه ۱۴۰۴ نسبت به ماه مشابه سال قبل، رشد اقتصادی کشور ۲/۳ درصد و رشد اقتصادی بدون نفت نیز ۲/۶ درصد برآورد می‌شود. همچنین رشد اقتصادی به تفکیک فعالیت‌های عمده به شرح ذیل بوده است:

• ارزش‌افزوده گروه کشاورزی در مردادماه ۱۴۰۴ نسبت به ماه مشابه سال قبل منفی ۷/۳ درصد رشد داشته است. برآوردهای انجام شده در این زمینه با توجه به آمارهای پایه دریافتی از وزارت جهاد کشاورزی حاکی از کاهش تولید محصولات زراعی و دامی در مردادماه است.

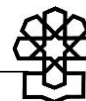
• ارزش‌افزوده بخش نفت خام و گاز طبیعی در مردادماه ۱۴۰۴ نسبت به ماه مشابه سال قبل رشد منفی ۱/۸ درصدی داشته است.

• ارزش‌افزوده گروه صنایع و معادن در مردادماه ۱۴۰۴ نسبت به ماه مشابه سال قبل رشد ۱/۵ درصدی داشته است که عمدتاً ناشی از رشد مثبت شاخص تولید صنایع بوری در مردادماه ۱۴۰۴ و رشد مثبت بخش آب، برق و گاز بوده است.

• ارزش‌افزوده گروه خدمات در مردادماه ۱۴۰۴ نسبت به ماه مشابه سال قبل رشد ۷ درصدی داشته است. در مردادماه بخش خدمات تحت‌تأثیر رشد بخش‌های اصلی از جمله بخش‌های «عمده فروشی و خرده فروشی»، «اداره عمومی، دفاع و تامین اجتماعی» و «فعالیت‌های مالی و بیمه» بوده است.

۱. مقدمه

داشتن تصویری بهنگام و قابل اعتماد از تحولات تولید ناخالص داخلی کشور، می‌تواند به‌طور موثر به بهبود سیاست‌گذاری و پایش دقیق‌تر اقتصاد کلان کمک کند. باین‌حال در ایران مشابه اکثر کشورهای دنیا اولین برآوردها از رشد اقتصادی فصل مدنظر، حداقل سه ماه پس از پایان فصل مذکور منتشر می‌شود. برای رفع این چالش در ادبیات اقتصاد کلان چارچوب‌هایی برای برآورد رشد اقتصادی ماهانه ارائه شده است. در این چارچوب‌ها سعی می‌شود تا با استفاده از داده‌هایی که به‌صورت بهنگام و با تواتر زیاد (غالباً ماهانه) در دسترس هستند، رشد اقتصادی کشور در سریع‌ترین زمان ممکن برآورد شود. در این راستا، با استفاده از حداکثر داده‌های ماهانه در دسترس و استفاده از چارچوب حساب‌های ملی ماهانه، ارزش‌افزوده فعالیت‌های عمده اقتصادی و رشد اقتصادی ماهانه با حداقل تاخیر برآورد می‌شود. گزارش



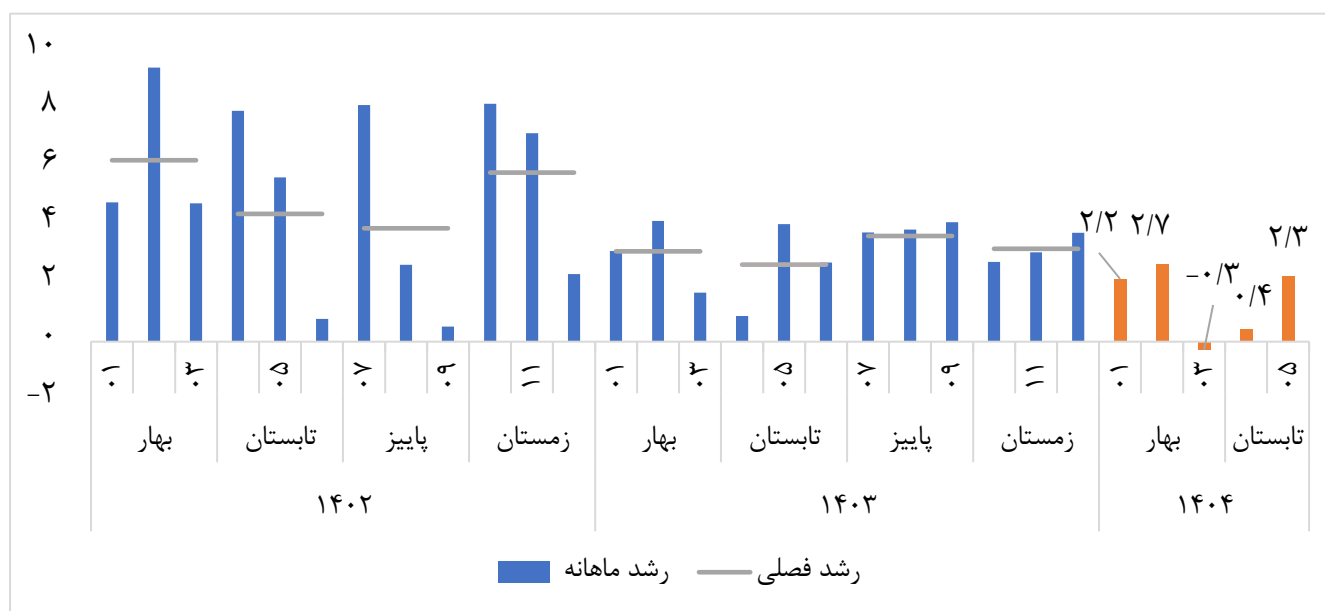
حاضر، دوازدهمین گزارش ماهانه «برآورد تولید ناخالص داخلی» است و این امکان را فراهم خواهد کرد که در هر ماه بتوان تصویری بهنگام از وضعیت بخش حقیقی اقتصاد ایران ارائه کرد و رشد اقتصادی هر ماه، قبل از انتشار آمارهای بانک مرکزی و مرکز آمار ایران برآورد خواهد شد.

برای کسب اطلاعات بیشتر درخصوص روش‌شناسی و تفصیل داده‌های استفاده شده به گزارش «چارچوبی برای کنون‌بینی بخش حقیقی اقتصاد ایران» مراجعه شود [۱]. شایان ذکر است در این گزارش با توجه به لزوم سازگاری نتایج برآمده از این گزارش با سایر برآوردها از بخش حقیقی توسط این مرکز و به دلیل عدم محاسبه توالی حساب‌ها توسط مرکز آمار ایران، از حساب‌های ملی بانک مرکزی استفاده شده است.

همچنین لازم به ذکر است در برخی از بخش‌ها از آمار مقدماتی جهت برآورد استفاده می‌شود، لکن تعدیل آمارها با دسترسی به آمارهای قطعی اجتناب ناپذیر است، که این موضوع امری رایج در تهیه حساب‌های ملی فصلی و ماهانه می‌باشد.

۲. تولید ناخالص داخلی

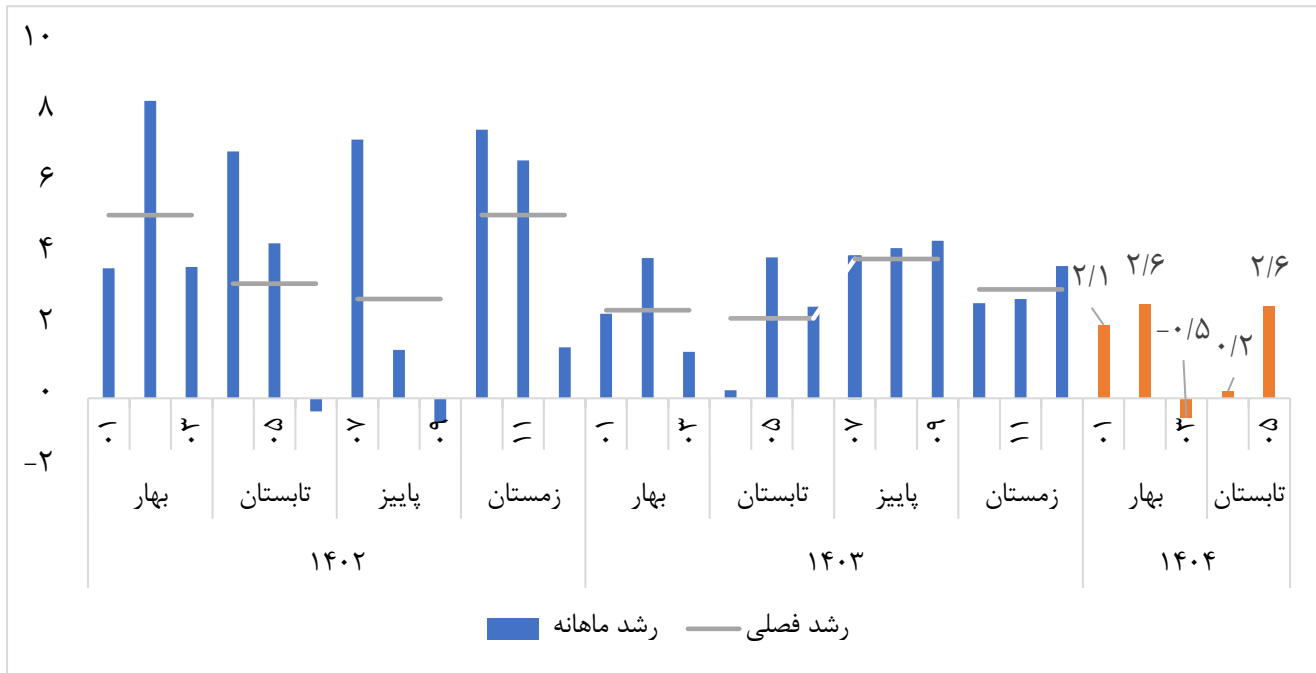
براساس آمار بانک مرکزی تولید ناخالص داخلی کشور سال ۱۴۰۳ به میزان ۳/۱ درصد رشد داشته، همچنین رشد اقتصادی بدون نفت ۳ درصد گزارش شده است. [۲] بر همین اساس، طبق محاسبات مرکز پژوهش‌ها، رشد اقتصادی کشور در مردادماه ۱۴۰۴ معادل ۲/۳ درصد و رشد اقتصادی بدون نفت نیز ۲/۶ درصد برآورد می‌شود.



شکل ۱. نمودار رشد تولید ناخالص داخلی ماهانه (نسبت به ماه مشابه سال قبل - (۱۰۰=۱۴۰۰))^۱

مآخذ: داده‌های فصلی تا سال ۱۴۰۳ براساس حساب‌های ملی بانک مرکزی- داده‌های ماهانه محاسبات تحقیق.

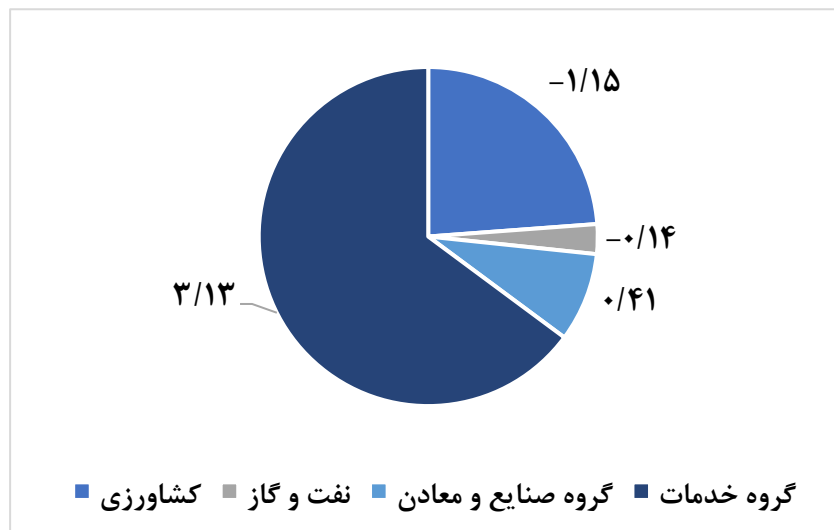
۱. رشد فصلی براساس حساب‌های ملی فصلی بانک مرکزی و رشد ماهانه براساس محاسبات مرکز پژوهش‌های مجلس است.



شکل ۲. نمودار رشد تولید ناخالص داخلی بدون نفت ماهانه (نسبت به ماه مشابه سال قبل - ۱۴۰۰=۱۰۰)

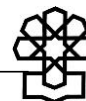
مأخذ: همان

همان‌طور که در شکل ۳ نشان داده شده، از نرخ رشد ۲/۳ واحد درصدی در مردادماه سال ۱۴۰۴ بخش کشاورزی سهمی معادل منفی ۱/۱۵ واحد درصد، بخش نفت و گاز سهمی معادل منفی ۰/۱۴ واحد درصد، گروه صنایع و معادن سهمی معادل ۰/۴۱ واحد درصد و گروه خدمات سهمی معادل ۳/۱۳ واحد درصد را به خود اختصاص داده است.



شکل ۳. نمودار سهم بخش‌های اقتصادی از رشد اقتصادی مردادماه ۱۴۰۴ (۱۴۰۰=۱۰۰)

مأخذ: همان.



۳. بخش کشاورزی

براساس اعلام بانک مرکزی بخش کشاورزی در سال ۱۴۰۳ رشد ۳/۶ درصدی را ثبت کرده است. نتایج برآوردهای این مرکز نشان می‌دهد در مردادماه ۱۴۰۴، ارزش افزوده گروه کشاورزی نسبت به ماه مشابه سال قبل منفی ۷/۳ درصد رشد داشته است. برآوردهای انجام شده در این زمینه با توجه به آمارهای پایه دریافتی از وزارت جهاد کشاورزی حاکی از آن است نسبت به ماه مشابه سال قبل در مردادماه تولید محصولات زراعی کاهش ۱۴ درصدی، محصولات دامی کاهش ۲ درصدی و محصولات باغی رشد ۷ درصدی یافته است. همچنین، براساس آمار دریافتی از مرکز ملی اقلیم و مدیریت بحران خشکسالی میزان بارش در مردادماه ۱۴۰۴ کاهش ۳ میلی‌متری داشته است.

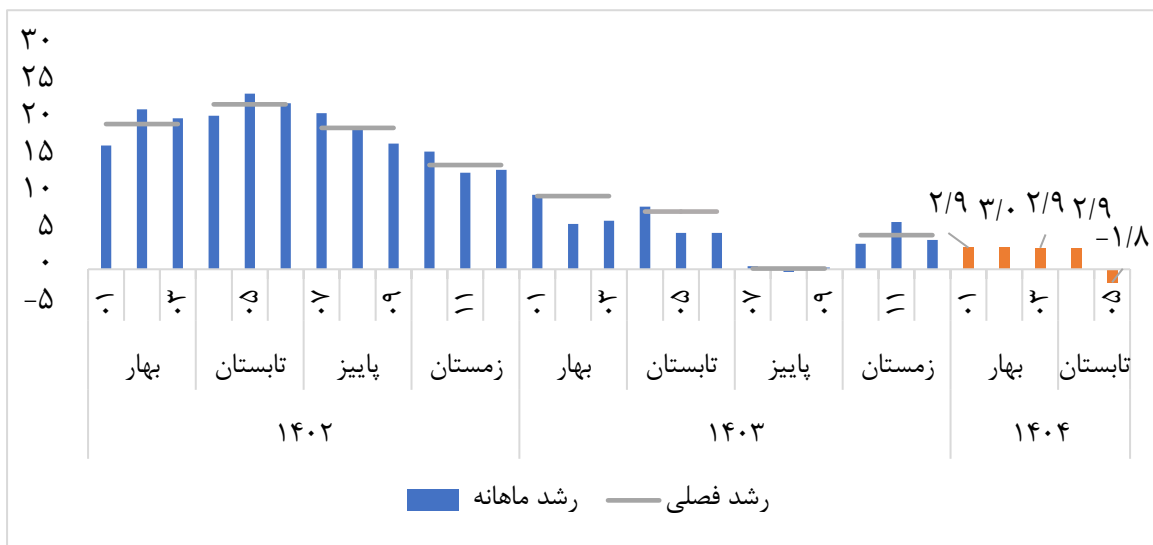


شکل ۴. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه بخش کشاورزی (نسبت به ماه مشابه سال قبل - (۱۴۰۰=۱۰۰))

مأخذ: همان.

۴. بخش نفت خام و گاز طبیعی

براساس اعلام بانک مرکزی بخش نفت خام و گاز طبیعی در سال ۱۴۰۳ رشد ۴/۶ درصدی را ثبت کرده است. نتایج برآوردهای این مرکز نشان می‌دهد ارزش افزوده گروه نفت در مردادماه سال ۱۴۰۴ نسبت به ماه مشابه سال قبل رشد منفی ۱/۸ درصدی داشته است. طبق آخرین آمار اوپک از منابع ثانویه و برآوردهای در دسترس به کمک روش دنتون، تولید نفت ایران در مردادماه با رشد منفی ۱/۸ درصدی نسبت به ماه مشابه سال قبل روبه‌رو بوده است.



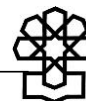
شکل ۵. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه بخش نفت خام و گاز طبیعی (نسبت به ماه مشابه سال قبل - (۱۴۰۰=۱۰۰))
مأخذ: همان.

۵. گروه صنایع و معادن

بر اساس اعلام بانک مرکزی، گروه صنایع و معادن در سال ۱۴۰۳ رشد ۲/۴ درصدی را ثبت کرده است. این گروه شامل بخش‌های «ساختمان، صنعت، استخراج معدن، تأمین آب، برق و گاز طبیعی» است. نتایج برآوردهای این مرکز نشان می‌دهد گروه صنایع و معادن در مردادماه سال ۱۴۰۴ نسبت به ماه مشابه سال قبل رشد ۱/۵ درصدی داشته است که عمدتاً تحت تأثیر افزایش شاخص تولید بخش صنعت و رشد مثبت بخش آب، برق و گاز بوده است. [۳]

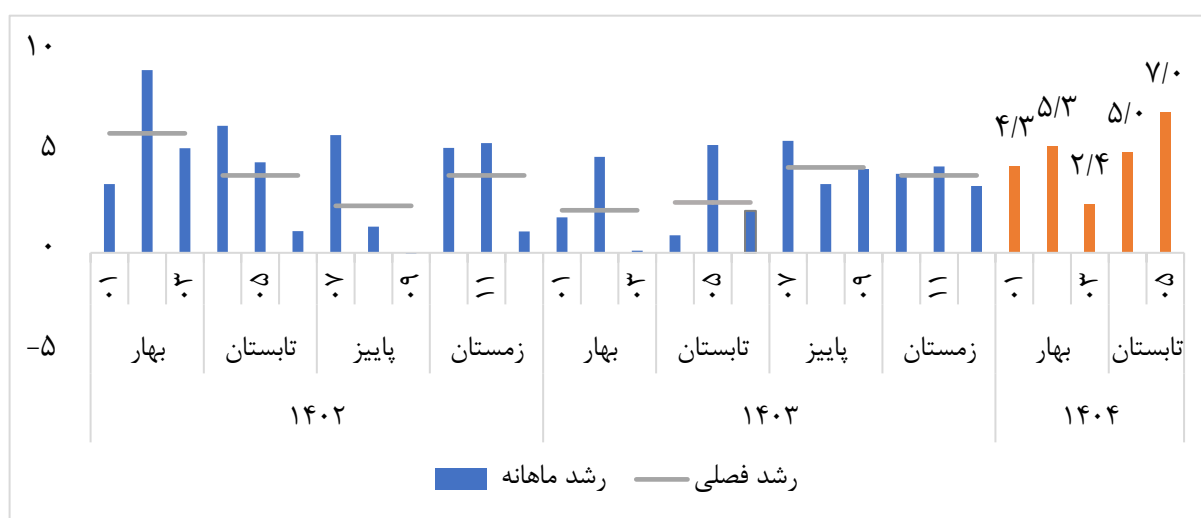


شکل ۶. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه گروه صنایع و معادن (نسبت به ماه مشابه سال قبل - (۱۴۰۰=۱۰۰))
مأخذ: همان.



۶. گروه خدمات

براساس اعلام بانک مرکزی گروه خدمات در سال ۱۴۰۳ رشد ۳/۳ درصدی را ثبت کرده است. نتایج برآوردهای این مرکز نشان می‌دهد ارزش افزوده گروه خدمات در مردادماه سال ۱۴۰۴ نسبت به ماه مشابه سال قبل رشد ۷ درصدی را ثبت کرده است. در مردادماه بخش‌های «عمده فروشی و خرده فروشی»، «اداره عمومی، دفاع و تامین اجتماعی» و «فعالیت‌های مالی و بیمه» رشد مثبتی را نسبت به مدت مشابه سال قبل ثبت کرده‌اند.



شکل ۷. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه بخش خدمات (نسبت به ماه مشابه سال قبل - (۱۴۰۰=۱۰۰))

مأخذ: همان.

۷. جمع‌بندی

براساس اعلام بانک مرکزی تولید ناخالص داخلی در سال ۱۴۰۳ رشد ۳/۱ درصدی و تولید ناخالص داخلی بدون نفت رشد ۳ درصدی را ثبت کرده است.

به همین ترتیب نتایج برآوردهای مرکز پژوهش‌ها نشان می‌دهد تولید ناخالص داخلی در مردادماه سال ۱۴۰۴ رشد ۲/۳ درصدی و بدون نفت رشد ۲/۶ درصدی داشته‌است. همچنین در مردادماه سال ۱۴۰۴، بخش کشاورزی تحت تأثیر کاهش تولید محصولات زراعی و دامی با رشد منفی ۷/۳ درصدی، بخش نفت خام و گاز طبیعی طبق گزارشات اوپک و روش مورد محاسبه مرکز با رشد منفی ۱/۸ درصدی، گروه صنایع و معادن تحت تأثیر رشد مثبت شاخص صنایع بورسی در بخش صنعت و معدن و رشد مثبت بخش آب، برق و گاز با رشد ۱/۵ درصدی و گروه خدمات تحت تأثیر رشد مثبت بخش‌های اصلی خود با رشد ۷ درصدی روبه‌رو بوده است.

جدول ۱. رشد ارزش افزوده به تفکیک فعالیت‌های اقتصادی (۱۴۰۰=۱۰۰)

رشد بخش	سال ۱۴۰۳	فروردین ۱۴۰۴	اردیبهشت ۱۴۰۴	خرداد ۱۴۰۴	بهار ۱۴۰۴	تیر ۱۴۰۴	مرداد ۱۴۰۴
گروه کشاورزی	۳/۶	-۷/۹	-۸/۷	-۳/۵	-۴/۷	-۸/۱	-۷/۳
نفت و گاز طبیعی	۴/۶	۲/۹	۳/۰	۲/۹	۲/۹	۲/۹	-۱/۸
گروه صنایع و معادن	۲/۴	-۰/۳	۰/۴	-۲/۹	-۱/۰	-۳/۴	۱/۳
گروه خدمات	۳/۳	۴/۳	۵/۳	۲/۴	۴/۰	۵/۰	۷/۰
تولید ناخالص داخلی	۳/۱	۲/۲	۲/۷	-۰/۳	۱/۴	۰/۴	۲/۳
تولید ناخالص داخلی (بدون نفت)	۳/۰	۲/۱	۲/۶	-۰/۵	۱/۲	۰/۲	۲/۶

مأخذ: همان.

منابع و مأخذ

- [۱] ناظمی، عالیہ؛ آذربایجانی، علیرضا؛ والی‌زاده، ابوالمحسن، "چارچوبی برای کنون‌بینی (Nowcasting) بخش حقیقی اقتصاد ایران، "مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۱۹۸۹۰.
- [۲] ب. م. ج. ا. ایران، "گزارش تحولات بخش واقعی اقتصاد ایران - سال ۱۴۰۳".
- [۳] ناظمی، عالیہ و آذربایجانی، علیرضا، "پایش بخش حقیقی اقتصاد ایران در مردادماه سال ۱۴۰۴، بخش صنعت و معدن، "مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۲۰۹۶۵.

گزیده سیاستی

طبق محاسبات مرکز پژوهش‌ها، رشد اقتصادی کشور در مردادماه سال ۱۴۰۴ معادل ۲/۳ درصد و رشد اقتصادی بدون نفت نیز ۲/۶ درصد برآورد می‌شود.



مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir